

Годлевська К.В.

молодший науковий співробітник відділу
інноваційних педагогічних технологій

Інституту педагогічної освіти і освіти

дорослих НАПН України

м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Щоб зайняти в сучасному "інформаційному" суспільстві гідне місце, Україні необхідно готувати своїх молодих обдарованих громадян до життя у інформаційному світі. Інтелектуальний потенціал - це невичерпний ресурс, тому однією з основних цілей системи освіти є розвиток інтелектуального потенціалу нації. Ключова умова досягнення цієї мети - забезпечення високого рівня доступності інформаційних і комунікаційних технологій для педагогів і учнів.

Проблемам обдарованості присвячено багато праць вітчизняних психологів і педагогів. В Україні розробкою теорії обдарованості та проблем обдарованих дітей займаються такі вчені, як: В. Моляко, О. Кульчицька, О. Музика та ін. У своїх розробках вчені досліджують здебільшого психологічні аспекти обдарованості, специфіку дитячої обдарованості і проблеми виявлення обдарованості.

Реформи, що відбулися у вітчизняній системі освіти, змінили ставлення до учнів, що проявляють неординарні здібності. У педагогіці останнім часом стосовно цих дітей вживається термін "обдаровані".

Орієнтир на деякого середнього учня, що нещодавно панував в освітніх системах багатьох країн світу, в сучасному світі не задовольняє потреб суспільства. Важливо, щоб учні мали можливість розвивати свої

природні завдатки і здібності. Забезпечення умов для виявлення і розвитку потенційних можливостей обдарованих дітей є пріоритетними соціальними завданнями сучасного суспільства.

Обдарована дитина — дитина, яка вирізняється яскравими, очевидними, інколи визначними досягненнями або має внутрішні задатки для таких досягнень у певному виді діяльності. Це дуже цінна, але дуже крихка частина нашого суспільства [3].

У вихованні обдарованих дітей важлива роль належить батькам і педагогам, які повинні створити умови для їхнього гармонійного розвитку: атмосферу любові, довіри, уваги до потреб та інтересів. За словами американського психолога Н. Роджерс, творчість дитини стимулюють психологічна безпека, безоцінне прийняття її особистості, атмосфера відкритості, дозволеності, надання їй права на свободу і самостійність.

Не менш важливою є спеціальна підготовка педагогів до роботи з обдарованими дітьми. Вони повинні бути чуйними, доброзичливими, уважними, емоційно стабільними, мати динамічний характер і почуття гумору, позитивне самосприйняття, володіти різними методами викладання, адекватно використовувати різноманітні інноваційні технології навчання, зокрема мультимедіа-технології.

Активне використання мультимедіа технологій в навчальному процесі дозволить багато в чому зняти проблему "освітньої нерівності" за рахунок широкого поширення якісних навчальних матеріалів на цифрових носіях.

Це безпосередньо пов'язано із забезпеченням розвитку академічних, інтелектуальних, творчих і особистих здібностей дітей, що суттєво в роботі з обдарованими дітьми.

Американські психологи (Іллінойський університет), що працюють під керівництвом М. Карне виділяють такі найголовніші показники обдарованості:

1. Інтелектуальна обдарованість. Виявляється у допитливості, спостережливості, точному мисленні, винятковій пам'яті, потязі до нового, глибині занурення у справу.

Зазначимо, що розвитку та вдосконаленню цих якостей сприяють електронні мультимедіа-видання, електронні енциклопедії та атласи та ін.

Електронні мультимедіа-видання можна визначити як засіб комплексного інформаційного впливу на особистість, порівнянної з радіо, кіно і телебаченням.

В основу побудови електронних мультимедіа-видань покладено принцип взаємного доповнення друкованого та комп'ютерного компонентів, коли з одного боку, учень отримує можливість під час вивчення конкретної теми працювати з таким звичним засобом, як книжка, а з іншого, – скористатися найновішим інформаційним засобом – комп'ютером. У цьому разі мультимедіа-видання забезпечують таке подання інформації, яке важко, а іноді навіть неможливо відобразити в друкованому вигляді, наприклад, анімаційну демонстрацію рідкісних явищ, процесів віддалених у часі або на відстані тощо [1].

Принципова відмінність електронних мультимедіа-видань від звичайних електронних полягає в можливості їх інтерактивної реалізації, коли учень може не тільки користуватися гіперпосиланням, але й активно втручатися в хід подій, моделювати процеси. Крім того, невід'ємною частиною мультимедіа-видань є звуковий супровід, відео- та анімаційні файли. Так, звуковий ряд може синхронно супроводжувати включені у видання відеокадри або анімацію. Водночас, анімація відіграє допоміжну роль, сприяючи наочності опису відповідних процесів і кращому розумінню і запам'ятовуванню. В результаті утворення асоціативних зв'язків збільшується загальна швидкість сприйняття інформації школярами.

2. Обдарованість у сфері академічних досягнень. У читанні: дитина надає йому перевагу серед інших видів діяльності; швидко і надовго

запам'ятовує прочитане; володіє великим словниковим запасом; використовує складні синтаксичні конструкції; цікавиться написанням букв і слів. У математиці: виявляє інтерес до лічби, вимірювання, зважування, упорядкування предметів; запам'ятовує математичні знаки, цифри, символи; легко виконує арифметичні дії; застосовує математичні вміння і терміни до ситуацій, що не стосуються безпосередньо математики. У природничих науках: виявляє інтерес до навколишнього; цікавиться походженням та призначенням предметів і явищ, їх класифікацією; уважна до явищ природи, їх причин і наслідків, намагається експериментувати. Тому вчителю потрібно використовувати значну кількість наочних та демонстраційних матеріалів. Зцією метою найкраще використовувати мультимедіа технології, які дають низку можливостей для оптимізації навчального процесу: одночасне звукове і наочне пояснення (під певним контролем або і розробкою вчителя); нова форма застосування схем, таблиць, діаграм; зміна зображень може здійснюватись у потрібному вчителю та учням темпі та ін.

3. Творча обдарованість. Дитина допитлива, самостійна, незалежна у міркуваннях; виявляє здатність глибоко занурюватись у справу, що її цікавить, та домагатися значної продуктивності діяльності; у заняттях та іграх схильна до точності дій, завершеності; легко змінює способи поведінки і діяльності в обставинах, що змінюються.

Для розвитку перелічених якостей можливо використовувати мультимедіа-презентації та мультимедіа-тренажери.

Мультимедіа-тренажери – це навчально-тренувальні програмні продукти, які орієнтовані на відпрацювання учнями певної вікової категорії умінь й придбання навичок з конкретної дисципліни. Відмінність сучасних тренажерів від традиційних полягає в можливості імітувати різні життєві та навчальні ситуації використовуючи технології мультимедіа. Зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну (3D) графіку, музику MIDI (Musical Instrument Digital Interface), цифровий інтерфейс музичних

інструментів (стандарт, що дозволяє приєднувати до комп'ютера цифрові музичні інструменти) тощо.

Підкреслимо, що перевага використання мультимедіа-тренажерів у початковій ланці освіти полягає в різноманітності варіантів ігрових навчальних завдань; привабливості, виразності форми подання матеріалу; наявності різних форм заохочення та наданні мультимедіа-ресурсом своєчасної допомоги. Використання в практиці початкового навчання мультимедійних тренажерів забезпечує діяльнісний підхід молодших школярів до засвоєння і закріплення знань. Крім того, використання мультимедіа-тренажерів дозволяє організовувати відтворення учнями знань, способів навчальних дій, оволодіння певними вміннями та опанування навичками в найбільш сприятливих для учнів молодшого шкільного віку умовах – ігрових.

4. Обдарованість у сфері спілкування. Дитина виявляє лідерські нахили, здатність до гнучкого спілкування, впевненість у собі серед знайомих і незнайомих людей; ініціативна, бере на себе відповідальність за інших. В цьому випадку учні можуть використовувати можливості дистанційного навчання для розвитку своєї ініціативності і набуває вміння спілкуватися з незнайомими людьми.

На нашу думку, з метою впровадження мультимедіа технологій в практику педагогічної діяльності з обдарованими дітьми доцільно використовувати медіа уроки, які найбільш повно відповідають триєдиній дидактичній меті уроку :

Освітній аспект: сприйняття учнями навчального матеріалу, осмислення зв'язків і відношень в об'єктах вивчення.

Розвиваючий аспект: розвиток пізнавального інтересу в учнів, уміння узагальнювати, аналізувати, порівнювати, активізація творчої діяльності.

Виховний аспект: виховання наукового світогляду, уміння ефективно організувати самостійну і групову роботу, виховання почуття товариства, взаємодопомогу.

Медіаурок може проводитися в комп'ютерному класі, або в кімнаті обладнаній мультимедійним проектором.

Слід пам'ятати про санітарно-гігієнічні норми при безперервній роботі за комп'ютером. Для 1-х класів, що вчать, - 10 хв., 2-4-х класів - 15 хв.

Для оптимальної організації навчальної діяльності школярів в комп'ютерному класі пропонується роботу за комп'ютером поєднувати з роботою за додатковими столами, які є в кожному комп'ютерному класі. Це дозволить виконати необхідні санітарні норми, організувати динамічну навчальну діяльність школярів. Зміна видів діяльності також знижує стомлюваність, допомагає активізувати пізнавальну активність учнів.

При використанні учителем комп'ютерної техніки тільки для наочної демонстрації учбової інформації урок проводять в класі з одним комплектом апаратних засобів.

Основна гідність мультимедіа полягає в тому, що сприйняття матеріалу, що представляється, йде через активізацію не лише зору (текст, колір, статичні зображення, відео, анімація), але і слуху (голос, музичне оформлення), що дозволяє створити певний, заданий емоційний фон, який підвищує ефективність засвоєння матеріалу, що подається. [2].

При використанні на уроці мультимедійних технологій структура уроку принципово не змінюється. У ній як і раніше зберігаються усі основні етапи, зміняться, можливо, тільки їх тимчасові характеристики.

Оскільки обдаровані діти характеризуються порівняно високим розвитком мислення, довготривалим запам'ятовуванням навчального матеріалу, розвинутими навичками самоконтролю в навчальній діяльності, великою працездатністю та ін. їм притаманна неординарність, свобода висловлювання думки, багатство уяви, чіткість різних видів пам'яті, швидкість реакції, вміння піддавати сумніву й науковому осмисленню певні явища, стереотипи, догми. Це створює сприятливі морально-психологічні умови для активної навчальної діяльності та збільшення її обсягу та інтенсивності з тим, щоб навчальне навантаження сприяло

розвитку навчальних можливостей учнів, а не стримувало цей процес через недостатню їх завантаженість, але на жаль, оснащення класних кабінетів не завжди дозволяє провести навіть програмні лабораторні та експериментальні роботи, та розкрити суть всіх явищ, не дозволяє ввести нові види роботи, що вимагають складнішого устаткування. На допомогу приходять мультимедіа технології, які дозволяють збагати навчальний матеріал демонстраційним матеріалом, поглибити подачу навчального матеріалу, проводити досить складні лабораторні, експериментальні роботи. У них учень може на власний розсуд змінювати початкові параметри дослідів, спостерігати, як змінюється в результаті само явище, аналізувати побачене, робити відповідні висновки.

З метою розвитку обдарованих дітей потрібно сформувати інтерес учнів до вивчення предметів, їх прагнення до розуміння явищ та подій, розвитку уваги, спостережливості, логічного і критичного мислення, потрібна велика кількість якісних питань, експериментальних завдань і лабораторних робіт, використання малюнків різних явищ і ігрових ситуацій, дослідів і вимірювальних приладів, що якнайкраще забезпечує якісний мультимедійний супровід уроків і виховних занять.

Аналіз контрольних робіт учнів початкової школи, свідчить, що в результаті викладання в навчальному закладі уроків з допомогою мультимедіа технологій для розвитку обдарованих дітей спостерігається стабільне зростання їх зацікавленості та розвитку індивідуальних здібностей та якостей порівнянні з періодом часу, в який не використовувалися мультимедіа технології, зокрема мультимедіа уроки. Спостережувана динаміка зростання якості знань доводить необхідність викладання уроків в загальноосвітніх школах, ліцеях та гімназіях за допомогою мультимедіа-технологій, що дозволить досягти вищих результатів навчання як обдарованих дітей так і інших учнів, а також сприятиме полегшенню розуміння учнями термінів, формуванню стійких

навичок вирішення завдань, теоретичних і математичних висновків законів природи, різних теорій і дослідницьких проектів.

Список використаної літератури:

1. Андрієвська В.М., Олефіренко Н.В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти. - Інформаційні технології і засоби навчання. №2 (16)- 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em16/content/10avmeol.htm>
2. Бухаркина М.Ю. Мультимедийный учебник: что это?//Иностр. языки в школе. – 2001. – №4. – С.29
3. Обдаровані діти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://teacher.at.ua/publ/48-1-0-1898>
4. Особенности организации и проведения медиаурока. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moi-mummi.ru/publ/o_multimedia_tekhnologijakh_v_obrazovanii/mm_v_obrazovatelnom_processe_kogda_pochemu_zachem/osobennosti_organizacii_i_provedeniya_mediauroka/ 135-1-0-200
5. Шакотько В.В. Методика використання ІКТ у початковій школі / Шакотько В. В. – К. : Комп'ютер, 2008. – 128 с.

Годлевська К.В.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація . У роботі проаналізовано вплив мультимедіа технологій на розвиток обдарованих дітей та проаналізовані можливості мультимедіа уроків.

Ключові слова: обдаровані діти, мультимедіа технології, мультимедіа тренажери, мультимедіа урок.

Godlewska K.

MULTIMEDIA TECHNOLOGIES FOR THE DEVELOPMENT OF GIFTED CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE

Summary. The effect of multimedia technology in the development of gifted children and analyzed the possibilities of multimedia lessons.

Keywords: Gifted Children, multimedia technology, multimedia simulators, multimedia lesson. Klyuchovi words: obdarovani diti, multimedia tehnologii, multimedia simulators multimedia lesson.

Годлевская К.В.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИА ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ОДАРЕННЫХ ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. В работе проанализировано влияние мультимедиа технологий на развитие одаренных детей и проанализированы возможности мультимедиа уроков.

Ключевые слова: одаренные дети, мультимедиа технологии, мультимедиа тренажеры, видео урок.